

L'Estiuada

Periòdic Nacionalista

Sortirà cada divendres durant l'estiu

Any VII

Sant Hilari Sacalm, 10 Juliol de 1914

Núm. 73

El municipi i el propietari foraster

No hi ha dever més just, més posat en raó, més legal, podríem afegir, que'l que tenen els propietaris de contribuir al municipi on radiquen les seves finques. Si la finca és urbana no més cal fixar-se en que el seu valor va estretament unit amb el millorament i amb l'avenç de l'administració comunal en quan saneja i heroseja el poble; si és rústica, el propietari està directament obligat a procurar el millor bé del Municipi, ja que en ell hi resideix la seva riquesa i ademés hi viuen els seus operaris i obrers.

Això és clar per nosaltres, però no ho és tant pels ministres de l'Estat espanyol. Aquets des de fa temps sembla que no tinguin altra idea que la destrucció dels municipis petits. I resulta que mentres tots els tractadistes i totes les noves concepcions inspirades en la realitat, donen una grandíssima importància a l'entitat territorial Municipi com a germen històric i actual de les més fòndes promocions, resulta, diem, que l'Administració espanyola procura posar tota mena d'entrebancs a l'acció municipal, no ja centralitzant i uniformant la seva vida per complet, sinó anant dreturerament a la seva desaparició; deixant-lo sense Hisenda.

I no's cregui, aquesta absurda conducta segurament no la dirigeix cap orientació, ni cap criteri. És lo més fàcil que sigui fruit vergonyosíssim del centralisme, el qual per lo mateix que ho concentra tot a Madrid, passant per una gerarquia simètrica i que uniforma totes les coses, com si el territori de l'Estat fos un pla, i les seves gents idèntiques en virtuts i vicis, inclinacions i temperaments, troba molt bo que'l municipi petit desapareixi perquè és un estorb i una nosa, perquè dona feina a les oficines plenes de buròcrates mecànics. No hi veieu al buròcrata estantís empenyent als altres funcionaris i aquets complaguts en tot això? Què hi fa que'l municipi sigui una entitat natural i real amb perfecte dret a la vida, si fa nosa!

Es varen suprimir els consums i per a substituir-los lo millor que tenen els pobles és el repart veïnal i aquest és un bon ingrès si els propietaris que viuen fora hi contribueixen en raó a la seva riquesa que radiqui al terme municipal. La llei municipal ho permetia, els pobles ho trobaven just, però el ministre no, i el dia primer de Desembre passat per medi d'una R. O. hi posà tota mena d'obstacles, que la qüestió era que'ls propietaris forasters no tributessin i el municipi no disposés de medis. El propietari estant a ciutat no havia de pensar amb res del poble; les cases, que deuen pagar tota la contribució al municipi, els camps i els boscos no tenien cap lligam amb la vila ni amb la gent de la vila.

Contra aquesta injustícia ja s'han aixecat molts ajuntaments i s'han reunit en Assemblea per a constatar la seva protesta determinant procediments perquè imperi lo que és tant just i legal. I com remarca l'exposició que l'Assemblea de Mallorca envià al ministre, encara és més irritant l'injustícia si es té en compte que a les capitals de província i poblacions asimilades, s'els hi suprimeix el cupo de consums a l'Estat, mentres que als demés municipis la supresió es va tent gradualment fins al 1920.

Els propietaris forasters no poden deixar de tributar allà on tenen les finques i aquest privilegi injust deu desaparèixer o compensar-se. Això és lo raonable i lo just.

F.

Ciudadania

Veus aquí la paraula significativa, forta, indicadora d'un altíssim sentit social. El civisme indica la possessió dels devers i dels drets res-

pecte a la comunitat; la ciutadania equival al més afinat desig patriòtic, a l'excel·lència del sentiment humà, a la possessió equilibrada de tots els atributs en virtut dels quals l'home es un ser normal de la col·lectivitat.

El ciutadà no és exclusivament el que viu a les ciutats, ni és tampoc la denominació que's dona als súbdits de l'Estat. Hi ha gent que resideix en les ciutats i no son ciutadans, i generalment la relació que existeix entre l'Estat i els individus que'l componen és purament, fredament, jurídica. L'Estat avui en dia encara és a voltes un artífici, que obra sobre 'ls cossos vius i sobre les realitats que'l formen, com una ventada d'injustícies. Ciutadania és una qualitat espiritual, és el triomf de lo espiritual, és la serenor de la vida humana, dintre la societat que formen els homes i els pobles, les comarques i les nacions. L'amor al pròxim, l'interès per la cosa pública, l'afany de progrés, tot això és ciutadania que tanca en si l'idea d'ordre en tots els moments en que's revela.

La civilització per les planes i pels cims, pels poblets i per les ciutats, l'educació i la cultura per tothom, que és el camí de la justícia; aquest és el desig del ciutadà, de l'home fort i de l'home moral. L'imoral no és precisament el pornogràfic; el veritable immoral, el més immoral, és el que te l'ànima tarada, l'ànima negra, rublerta de baixes passions i mals instins i aquets i aquells no's concreten solament al sensualisme.

Ciutadania per tothom. Ciutadania per tots els catalans. Que Catalunya s'enliri tota i esdevingui Ciutat, i els llogarets i les viles i les urbs formin la Patria viva entonant el seu càntic per l'avenç humà. Que la catalanitat i la ciutadania inseparables l'una de l'altra, infonguin a Catalunya la flama poixanta de la vida.

Així el periòdic vilatà que esclata, enguany un xic tard, pro esclata ple d'emocions patriòtiques, com sempre, ve a donar una nota de ciutadania aquí a Sant Hilari aprop de la muntanya de la Patria. Que l'actual esclat de L'ESTIUADA posi una fita més al treball començat i que continuï: per la cultura de la nostra vila, per l'amor a Catalunya.

Una millora important

El telefon a nostra vila

Una de les millores més desitjada i que cada dia es feia més necessària era la del telefon i telegraf.

La línia d'automòbils establerta entre l'estació d'Hostalric i Sant Hilari havia proporcionat un medi ràpid i còmode pel viatger. El tragete llarguíssim i pesat amb els cotxes tirats per la força animal, avui es fa depressa i còmodament, costant el mateix preu al passatger: amb el automòbil ha sigut possible que's sortís de Barcelona a les 7'21 del matí en lloc de l'hora inconvenient i intespestiva d'abans, arribant a aquí un hora més aviat, malgrat la sortida molt més tardana de Barcelona.

Mancava que Sant Hilari tingués aquell medi rapidíssim de comunicació sense necessitat de traslladar-se.

La manca de telefon colocava a la nostra població en una situació d'inferioritat i sumament desavantatjada. Per això tan bon punt tinguérem automòbils els nostres homes encaminaren les seves gestions per fer arribar fins a nosaltres el fil del telefon o del telegraf.

Després de molt bregar s'ha obtingut lo que's desitjava. El telefon està instal·lat des del dia 27 del passat mes.

Forma part de la xarxa del Vallés compost dels següents pobles: La Garriga, Figaró, La Admetlla, Sant Feliu de Saserras, Castellterçol, Llinàs, Palautordera, Sant Celoni, Aiguafreda, Cardedeu, Centelles, Vic, Tona, Sant Julià de Vilatorrada, Folgaroles, Roda, Manlleu, Torelló, Sant Quirze de Besora, Sant Hipòlit, Campdevanó, Arbúcies i Sant Hilari. S'està instal·lant a Hostalric i prompte s'instal·larà a Viladrau.

Les conferències de tres minuts pels no abonats dintre la xarxa, valen 20 cèntims i amb Barcelona, 70 cèntims. Aquets son els preus que interessin més i que fem públics, pro, com que ja és de supòs, la xarxa del Vallés i per consegüent l'estació de Sant Hila-

ri està en comunicació amb totes les de la Península.

Actualment la estació telefònica de la nostra vila no té caràcter públic oficial encara, perteneix el seu funcionament a la companyia d'automòbils. Tals son les breus notícies que avancem d'aquesta important millora, que tots els estiuadors i aimants de la nostra vila rebràn amb gran satisfacció per la molta utilitat que té i la comoditat que representa.

Per acabar solament volem fer constar, amb íntima complacència, que ella es deu als treballs i a l'ajuda material que hi han aportat molt especialment la Casa Saleta i l'empresa d'autos La Hispano Hilariencia.

Obra patriòtica

L'història dels darrers anys del nostre moviment nacionalista és la d'una lluita obstinada i constant per a l'enaltiment de la nostra vida ciutadana. Mercés a aquest esforç, les fórmules de la democràcia ja no son a Catalunya lletra morta, sino que, per primera vegada a Espanya, han encarnat en la realitat política viva. I avui, entre nosaltres, ni'l sufragi és una ficció, ni'ls drets d'associació i de reunió vana redundància legal, ni'l control de l'opinió pública és una aspiració utòpica, ni les lluites polítiques son plets acadèmics o transaccions de concupiscències.

Beneïm aquest progrés realitzat al impuls d'un ideal, perquè ell al mateix temps que proporciona al nostre poble l'arma poderosa per a la conquesta de la llibertat que reivindicava, el capacita per a exercir-la. Però notem que no està tot fet; que no tot han sigut glòries, ni avenços, ni progrés. I que avui encara un observador imparcial ha de remarcar, en la nostra vida ciutadana, defectes i pecats que la degraden. Fixeu-hi. Observeu una campanya electoral. Llegiu amb assiduitat la nostra premsa. Seguiu-les campanyes que's fan al servei d'un interès o en defensa d'un ideal.

Veureu com massa sovint la passió pren el lloc de la raó, i la violència substitueix al llegendat entusiasme; com se denigra, i'l cal·lumnia a l'adversari i com s'embruteix al poble amb glòries de concepte i de paraula. No és l'atac polític, noble i enlairat, a les idees oposades, ni la crítica ni la censura dels actes agens, ni la defensa veement de solucions determinades; sino la provocació, l'insult, l'instigació a l'atentat i a la violència, l'agravi inferit a l'honra de ciutadans digníssims.

No hem de furgar gaire en la nostra memòria per a trobar-ne repetits exemples. Però, amb tot i la seva gravetat, aquets excessos tenen encara una atenuant en la passió que'ls mou i que'ls inspira. Es encara pitjor mal el d'una part de la premsa de Catalunya, que no ja en els moments de passió i de lluita, sino en tots temps, correntment, prescindint dels respectes deguts a les persones, confonent l'ingeni amb la procacitat, i'l desemfré amb l'ausència de prejudicis. Jo trobo això d'una gravetat extraordinària. No solament perquè la força de difusió de la premsa intensifica l'injustícia, sino perquè'l procediment fa adeptes, contagiànt als professionals i pervertint a públic.

No vui acusar a ningú ni fer al·lusions concretes, perquè no és el meu ànim promoure polèmiques, sino senyalar, desapassionada i imparcialment, un mal que en poc temps ha fet lamentables progressos. Fa pocs anys hauria semblat desemfré lo que ara passa per senzill atreviment; coses que haurien semblat inadmissibles en un setmanari satíric, troben avui aculliment en les planes dels diaris. Per això jo crec que és indispensable posar un terme a l'impunitat de que la difamació disfruit a casa nostra; i que a falta d'una sanció legal, és precís que'l cos social hi apliqui aquella sanció amb que les societats no co-

rrompudes castiguen els mancaments a les regles de moralitat, que no tenen més coacció ni més sanció que l'honradesa de la massa.

Hem de contribuir-hi sobre tot els nacionalistes, els que volent per a'l nostre poble la llibertat de regir els seus destins, estem convençuts de que no hi ha autonomia ni llibertat sino en un poble capacitat per a exercir-la; que'l triomf de la nostra causa, abans que un problema legal, es un problema de força i de virtut col·lectives; i que pitjor que totes les lleis contràries a Catalunya, fora l'enviliment del nostre poble o la falta de reacció social contra l'injustícia.

Es aquesta, companys de L'ESTIUADA, una gran tasca a realitzar. Contribuir-hi es fer obra, no sols de moralitat i de sanejament, sino també de sa i fecónd patriotisme.

J. VENTOSA I CALVELL.

Un altre any, i...

...ja van set! I sembla que era ahir que començàvem; i no fa lector amic que vens seguint-nos amb tanta simpatia?

Al cloure l'article del darrer número de l'estiu passat, no sabia com despedir-me. Dient amb Deu siau? Dient Arreveureu? Arreveureu! Ja ho veus!

Aquí som refermant aquella santa continuïtat, aquella santa perseverància de que parlava, creient-la tant necessària en el cas de L'ESTIUADA, un cas excepcional d'orientació local, d'afirmació serena, que altra cosa no necessiten les iniciatives que han arribat a plantar el pabelló d'una cultura tan ben encaixada en el nostre ambient rural que és en aquesta vila lo que el més ben entès imperalisme en la capitalitat de nostra Catalunya ben amada.

La labor nostra s'escau, precisament, en el temps de la recolta; i així cada hù porta la garba que més mota fa en el seu camp predilecte. La neu del desengany, ni del tedi pod res contra l'abrandament d'aquella onada venívola que ho recull tot en el tempest mar de la vida, per a filtrar-ho en l'are platja de l'estudi, laboratori de la més alta activitat.

Encar que aquesta's concretés en condensant-la en triada antologia, tot tra gloria passada, adherit-hi tot lo sa a tret d'estudi i investigació, fóra fítable la nostra tasca, el nostre af és sement per la formació definitiva renovellament a base d'espírit.

Tota energia, tot afer, per fer volença que sia encaminat, no àtom d'eficàcia sense'l fonament tir anímic.

En l'estol del nostre labor sense pensar-nos-ho hi haurà, aïda-nos, a dos eminenciar i filosofar les coses p lista en la Botànica, que i

la nostra comarca, i a altre especulador científic que encaminà el nostre Observatori que vé donant, i recullen àvidament els que gusten de les comparacions climatològiques, dats aprofitadors en l'afer que tendeix al descobriment de tots els secrets de Natura.

Carreras i Candi, Miret i Sans, Cadevall, Fontseré... noms gloriosos, nimbats de prestigi, que són ferma garantia de nostres desvetllaments. ¿I podríem ara deixar sospès aquest bell inici? ¿No cal el més suprem esforç, i, si arriba'l cas, el més cruent sacrifici? L'alenada càlida del ventijol d'aquest mes xafogós i engendradora de promeses sembla que em porta l'assentiment del formidable estol de aimants del gloriós pervindre de la vila nostra; i és per això que mes paraules brollen a la corrent del més falaguer optimisme. Possem nos de nou a la feina, cada hù en el seu lloc senyalat, i'l qui no n'hi tinga que's sumi al que millor li sembli que respón a una branca de la llur activitat. Som a l'acoblament anyal. El crit del nostre ardit capdevanter, m'ha trobat bent desvetllat i a punt per a seguir la tasca. Sien aquestes paraules el respost obligat de: — ¡Present! — per no mereixer ratlla a la llista.

¡Aquí som! i... ja la feina! amb tot el dalit de la nostra forta i sanitosa joventut. Un batec del cor fa extendrer les ales del nostre entusiasme i de la nostra inquietut per creuar els espais lluminosos de l'ideal nostrat.

ANTON BUSQUETS I PUNSET

Aigua picant

Còm començar aquesta secció? De què parlar? Perquè un no sab pas de què escriure ni a què referir-se. I això que no'n falten de qüestions! Però Aigua Picant està dedicada a l'estiueig i aquest encara no floreix lo necessari per a posar-nos unes notes al nostre davant. Podríem referir-nos al temps passat o a la mesada que s'apropa i augurar, i volar fantàsticament, perquè la ploma és fàcil a les divagacions, però les divagacions donen treball també, un treball de concentració en si mateix. I nosaltres no estem disposats a posar-nos atentíssims tot guitant l'estiueig; que aquest ja tenim dit que sempre és quelcom esblaimat, quelcom lleuger i frèvol. La dita ja popular de la Maria Fuster és una gran sentència: amors d'aigües... i aquesta sentència la poden fer extensiva a tot lo de l'estiueig, menys a una cosa; menys als afectes de l'aigua picant, que perduren sempre.

Per això no volem posar-nos a mirar l'Agost animat i turbulent, i si el Juliol té una faiso estranya de preparació, i de quietut pels estiuejadors que prenen l'aigua, nosaltres que hem arrencat el vol mirarem el cel i les muntanyes plenes de verdor i matarem el temps pels passeigs i per les fonts, per la Font-Vella sobretot.

Per la Font-Vella, que mig solitaria encara, té totes les belles del bosc i de la ciutat i els dematins quan s'escolen atrevidament uns raigs de sol per ella s'alegra com si estés ubriaga, mentre les tardes pren el seu caient normal, el caient de les boscuries que són un espectre cap al tard. A la Font-Vella l'home hi ha fet una caseta, hi ha posat unes taules de marbre i ha devingut un lloc bellíssim de fruïció; però quan mireu els arbres i penseu amb les valls i les muntanyes, les taules vos destorben i quan guaitau les taules, el pla ben cuidat i net, i els caminets amb baranes, els arbres vos acompanyen dolçament. Si fosim filòsofs deduiríem que l'home deu anar amb la Natura, deu ajudar-la, però no amenaçar-la: les taules en certs moments poden ésser una amenaça i una traidoria.

La Font-Vella aquest istiu tindrà un nou atractiu que acabarà d'arrodonar la seva bellesa. La Carmeta, que no més feia de servidora els dies de festa, aquest any deixarà el taller de planxadora tots els dies i anirà a la Font-Vella a servir ametlles i xacolata, o un dinar o un brenar. La Carmeta i la seva germaneta, simpàtiques, elegants i senzilles, faràn més encisador aquell lloc que té la majesttat d'un bosc en mig d'un tò ciutadà.

X. X.

La evolució del Nacionalisme Català

Una obra de Renaixement

I

Editat per la benemèrita «Associació Catalana de Gràcia», aquesta primavera s'ha posat a la venda un volum d'articles publicat pel doctor Martí i Julià durant aquesta agitada etapa que va des de la mort de la dominació espanyola a Cuba i Filipines, amb la premadura florida del Catalanisme polític, fins a les pregonas commocions socials que omplen d'inquietuts la vida catalana d'avui.

Per Catalunya es titula aquest llibre; i amb aquest títol són admirablement coronades les energies espirituals que'l crearen.

Un llibre d'articles, revelador de fermesa i de conseqüència en la defensa d'un ideal, és quelcom que halenta i conforta l'esperit decaligat davant l'actual naufragi de sinceritat i d'honradesa polítiques. Quina de les més capdals personalitats directores dels partits polítics catalans tindrà prou gosadia per a firmar avui les seves categòriques declaracions de ahir, i no pas aquelles d'accidental tàctica o procediment, sinó les que deurien ésser incommovible i fonamental base ideològica?

Heu's aquí el mal dels partits polítics de Catalunya; heu's aquí el seu principal defecte. S'ha despertat el poble al toc dels clarins d'un ideal dignificador i quan la gran massa ha sentit en el seu si les estremitats de la encarnació en ella del noble anhelar aquella visió que li havia fecundat l'ànima, s'ha deturat el seu triomfant caminar amb els cops de pedra de les baixes passions, escapçant els ideals i apagant amb el fang de l'intriga i de la claudicació aquella pura i roja flama espiritual que havia conseguit encendre's en el pit dels humils.

I és que s'emprenen camins sense sapiguer on menen i és que's proclamen directors homes en els quals no ha arribat a realitzar-se aquella fusió de l'ideal amb la personalitat, que determina el caràcter indestructible del veritable guaiador de multituds.

Manca gairebé en la totalitat dels nostres polítics, aquella base ideològica que és, ferm aguant en els moments de confusió i de dubte, i que deu informar amb la seva essència sempre pura, sempre inmixtificada, tots els moments i totes les actuacions.

Aquesta fusió de l'ideal amb la personalitat, aquesta encarnació de l'ideal en l'home, s'és plenament realitzada en el doctor Martí i Julià; per això en l'ample curs de la seva actuació no és possible trobar-hi ni vacil·lacions ni desviaments; perquè l'home fort, l'home conscient, no dubta mai de si mateix. I creure en si mateix en el doctor Martí i Julià és creure en la seva ànima, és creure en l'esperit Català, és creure en Catalunya.

I ell creu en Catalunya, amb una fe que podríem calificar de científica per contraposició a la fe religiosa. I aquesta fe traspuja a la seva obra aclarint-la d'una suau serenitat; aquella serenitat que brolla del ple convenciment del triomf de l'ideal, com d'una cosa fatal i inevitable que va entrant victoriosament en la consciència de la humanitat i que avença amb ferma obstinació a través de l'etern i indomptable laborar de la Naturalesa.

Per aquesta fe que la il·lumina, l'obra del doctor Martí i Julià és una obra de sinceritat. Parla de Catalunya enaltint les seves virtuts, mes també mostrant amb tota valentia i amb cru realisme els defectes i els prejudicis que corquen les nostres classes socials i que tant com l'acció visible de l'Estat — encara que molt directament en provinguin, — són els principals factors de la nostra descatalanització, de la pèrdua del nostre caràcter, amb la qual perduda passem a ésser element negatiu per al progrés de la humanitat, que si avença és mercès aquest constant desequilibri produït per la diversitat característica de cada un dels pobles de la terra.

Parla el doctor Martí i Julià amb la dona catalana i ni la suau delectança d'aquest espiritual col·loqui amb la verge gentil, mare futura de la Catalunya esperada, torba la seva sinceritat: — Ets dolça i formosa com les nostres muntanyes — diu; — però portes encara a l'ànima la superstició i la inferioritat de una vida rústega i resignada. —

Arràn de la mort den Salmerón, quan tot Catalunya falsejava la veritat per a forjar elogis sobre-nats, tan sols la veu del doctor Martí i Julià va aixecar-se demanant justícia per respecte a la memoria den Salmerón i a la nostra dignitat de Catalans.

En la seva obra hi resplendeix sempre

aquesta integritat que no arriba mai a fer-la trontollar la encesa passió dels seus grans amors i dels seus fervents odís. Per això si la exaltació amorosa no la pertorba, tampoc la agressivitat hi esmola les seves llances. A l'acció de violència que'ls grans poders exerceixen sobre els llurs sotmesos, el seu temperament profundament humà i bondadós no s'ave a oposar-hi una acció igualment violentadora, igualment sangonosa. I al proclamar que l'amor, que és la expressió de la vida de la Naturalesa; és la única acció perfeccionadora de la vida de les societats, presenta aquest amorós sentiment com la sola arma que deu esgrimir-se per a la redempció del dolor que plana damunt dels homes i damunt de les nacions.

I aquest amor es revela en la obra del doctor Martí i Julià, amb l'absència de l'odi i de tot altre enverinat sentiment per als qui's passen al camp enemic per la migrada ambició de l'èxit i els qui claudiquen per cobardia. Té l'il·lustre doctor una tan clara visió biològica del curs de la vida social, que al seu pit no hi pot niar més que una profunda pietat per a aquests éssers que han sigut designats per a exercir a la societat les baixes i innobles funcions que la vida de l'organisme reclama. I concretant-ho al cas de Catalunya, per aquest camí el doctor Martí i Julià arriba a aquella clarividència a la qual per la florida ruta del sentiment arribava en Maragall un dia de St. Jordi quan dolçament emportat per la olor de les roses primaverals, deia: «No vui saber com pensa el meu germà, no vui saber el què vol, no vui jutjar-lo. Cada un dels meus germans és per a mi quelcom de sagrat perquè veig la Patria en ell...»

Però, aixís com al poeta encantat d'aquella revelació, l'amor el feia impotent per a tota lluita, la obra del doctor Martí i Julià diu com en Maragall: «El meu germà és Catalunya mateixa». Mes, afegeix: — Però aquesta Catalunya està plena de prejudicis i és cruel envers la bondat com tots els esclaus. Vaig a redimir-la, encenent l'amor a la llibertat en l'ànima apagada del meu germà de patria. —

MANEL ALCÁNTARA I GUSART

Sant Hilari Sacalm

Bella Vila, tu que com flor ufana de bàl·sem salutífer, llueixes cofoia, redressant-te maravellosa i amb dalit, entremig de xamosa vall arreu, arreu encatifada per gerda tofa bellament esmeragdina; plàcida esdeven a tot-hora.

Atraus com Fada miraculosa a les presents generacions, que sedollenques de vida i plaer, van a xuclar en les fonts de l'encontrada, el nèctar mirífic, que després de recorre bombollejant per les puríssimes deus enclausades en els macisos granítics i esqueiosos de les diferents sostrades geològiques que's sostenen; brolla crestallí com ansa llisa de vidre transparent, en paratge frescal intensament gorrit per onsevilla, amb l'atapada garlanda que ofereixen les ombrívols boscuries que'n ton redós exuberantes creixen.

Captives, oh! bella Vila d'aire encisador, captives sí, amb ardent desig i portes a ton clòs amb insòlit anhel, als qui per a conseguir ambrosiac conçol necessiten saborejar la sava goridora que a gran regalima per les portentoses esclatxes overtes en el lleu del roquissar.

Breçol de repòs esplendent pel desvalgut, ets ensem copdiciada ¡oh! Vila xiroia, no tantsols per la gent de la terra, sinó que també per aquella de llunyanes encontrades que volent assolir en la preuada calitat de tes aigües miner-medicinals principalment i en la delectable solitud que regne en les frondoses aubagues de castanyers esteses per les serrallades dels contorns, la salut corporal i la tranquil·litat espiritual; en ton clòs fan estatge.

¡Oh! Vila excel·lent de molts ben aimada, jo qui soc dels teus aimadors, voldria veure't poble conscient; entusiasta i verament aimador de tes llibertats i de tos drets; resorgeixi amb joia esclatant l'auba redemptora i allavors el poble fidel cumplidor de sos deures assolirà lo que tots desitem i veurà sa Vila sempre rica, sempre tranquila, mai confosa i en tot temps exuberant, esplendent i plena.

A. ARIET.

V. Iadrau, 5 Juliol, 1914.

FESTA DEPORTIVA A HOSTALRIC

NOTES DE LA FESTA MAJOR

El «Grop Sport-Hostalric» ha organitzat una diada deportiva pel vinent diumenge, que farà amb el següent programa:

Matí.—A les nou, solemne ofici amb acompanyament d'orquestra. A les deu, Cursa ciclista de resistència, otorgant-se un premi d'honor consistent en una Copa, galantment ofert per l'excel·lentíssim senyor Baró de Cuadras a qui resulti vencedor. Als dos corredors que segueixin en ordre de mèrit, s'els concedirà, respectivament, una medalla d'argent i una de bronze. El trajecte total serà de 66 quilometres. Acabada la cursa es tocaràn sardanes.

Tarda.—A les tres, Carrera de cintes en el Passeig de la Miranda de Tordera, ofrena de distingides damiseles. A continuació tindrà lloc la Cursa de lentitut, otorgant-se un Premi ofrena del «Grop Sport».

A les cinc, extraordinari partit de football entre el Primer team del «F. C. Granollers» i el team blanc del «Grop Sport», disputant-se la Copa otorgada pel Diputat a Corts d'aquest districte, D. Joan Ventosa i Calvell. Acabat el partit s'executarà una escullida audició de sardanes.

Nit.—A les deu, ball íntim en el local del Centre.

El diputat provincial don Pius Cabañas de rrament ha ofert un regal que constituirà un segon premi en la cursa ciclista de resistència.

Són en gran nombre els inscrits per la cursa ciclista, entre ells algun jove de Sant Hilari, així com també per la carrera de cintes, fent preveure tot plegat que la festa assolirà un gros èxit.

En mig de la més gran animació han transcorregut els dies de la Festa Major d'enguany. Tots els festeigs s'han vist concorregutíssims, donant en ells un relleu d'atraienta alegria les nostres gentils damiseles que s'havien aben amb aquella elegancia i distinció que'ls hi és característica.

Fou molt lluida la processó que tingué lloc el primer dia.

La notable orquestra «Escolans de Sant Sadurní de Noia» tocà en els concerts un programa selectíssim, mereixent una especial menció l'execució admirable de la Rapsodia Ungara de Liszt i l'overtura Freischütz de Weber. Es digne del major elogi la tasca empresa per aquesta orquestra en pro de la puresa de l'art musical, qui defugint d'aparences de popularitat està creant la seva escola d'educació musical.

El tercer dia de la festa fou tot ell dedicat a la nostra hermosa dansa, constituint la nota més popular i catalanesca. Era encantador contemplar la immensa gernació que acudí al bellíssim paratge de la Font del Ferro, que en la més fraternal barreja donaven esplai al llur esperit. I quan el preludi del fioviol anunciava que l'hora de dançar era arribada, ben prompte se formaven rotllans que anaven engrandint-se.

Com perles que Amor enfila per fer-s'en un collar, segons escrigué el genial poeta.

Com a digne coronament de la Festa durant la nit s'en ballaren a la Miranda del Tordera, allí damunt la dolça quietut d'una serena nit d'istiu i al bell clar de la lluna, que semblava enviar-nos un somriure de simpatia; les notes de la més bella de les dances repercutien per l'espai plenes de majestat i de grandesa, que s'hauria dit que la santa Natura va venir a donar-li la seva definitiva consagració.

Dites i refrans que s'usen en el poble de Sant Hilari i rodalia

I

Quan el dia creix el fret neix.
Per sant Tomàs agafarem el porc pel nas.
Per sant Macia tanta nit com dia.
Per santa Magdalena la ballana es plena.
Si vos tenir bon ayé, fes-los a la lluna plena del gener.
No és bon Juliol que'l raïm no tingui berol.
Per Nadal cada ovella a son corral.
Per sant Vicens el sol entra pels torrets i allà on no hi tocarà ni casa ni vinya no hi vagis a plantar.
Per santa Lluçia un pas de pussa.
Per Nadal un pas de pardal.
Per Ninou un pas de bou.
Per sant Esteve un pas de llebra.
Nadal sense lluna, de cent ovelles en torna una

(indica aquesta dita el fervor per la diada de Nadal que'ls feia considerar aquella nit sense lluna, com una profanació i per consegüent l'any havia de ser dolent).

Al temps de batre mira on llampega, si llampega a Llançà pluja l'endemà.

Si surt al dematí para-li el braç, si surt al vespre para-li la testa (es refereix a l'arc de St. Martí).

Pagés lluné mai ompla'l grané.

Neu rodona d'altre en dona.

Any de neu any de Deu.

Mala anyada dem-li passada.

Quan el Montseny blanqueja més borgeja.

Pel gener s'hi assenta com un cavallé. Pel febrer fuig com un cà llebré (es refereix a la neu).

Febrer i Març carregat de flascos.

■ ■ ■

A la Reina de la festa

(Improvisació)

Sent reina de gentilesa
reina't fan dels Jocs Florals:
del doble reinat l'empresa
no és corona que molt pesa
com altres corones reals.

La teva doble corona
no és pas d'or i pederia,
és de molta més valia
que la que als reis gloria dóna:
la teva és de... simpatia.

I simpatia n'és flor
que no's compra per cap preu:
és essència de l'amor,
és dó que regala Deu
a la hermosura del cor!...

I del teu cor l'hermosura,
raig de llum de la més pura,
pren ton rostre per mirall
d'on vessa, sens cap treball,
tot un torrent de dolçura.

Encara que sols d'un día
el teu regnat se decreta,
presidint la Poesia,
no oblida mai el poeta
la ma que'l llorer li envia!...

De tos vassalls el darré
també ho seré en oblidar-te;
jo sempre't recordaré
i en ma lira per cantar-te,
sempre una nota hi tindrè.

MANUEL DE PEÑARRUBIA

Tarragona.

■ ■ ■

MOVIMENT D'ESTIUEJADORS

A l'obrir de nou aquesta secció devem recomanar a tots els veïns del poble i forasters que'ns secundin a portar-la amb la major exactitut possible. És aquesta una secció que llegeix tothom que veu L'ESTIUADA, i per lo mateix cal que ella sigui una mostra excel·lent de la nombrosa Colonia que hostatja Sant Hilari. Manera de que sigui completa i fidel, és que tothom ens ajudi, entregant-nos noms i facilitant-los amb promtutut i bé quan els hi

siguin demanats. Als duenyos d'Hotels i fondes especialment preguem que procurin tots els dimecres a la tarda tenir confeccionada la llista i a punt d'entregar-la a l'empleat que en nom del periòdic passa a recollir-la.

I comencem.

Enguany pel retràs amb que surt L'ESTIUADA mancaràn alguns noms de les persones que vingueren pel Juny, però no obstant procurem donar notícia de tots els arribats aquell mes i que's troben entre nosaltres. En conjunt, a pesar de que'l temps no hi acompanya, el nombre d'estiuejadors és ben notable i es pot afirmar que no és pas inferior als anteriors anys. En canvi pels anuncis d'arribades properes i pels lloguers de pisos i habitacions es pot augurar una esplèndida i grandiosa concurrència, segurament superior a tots els istius passats si's té en compte que malgrat la edificació constant quasi tot està demanat.

Ja fa alguns dies que's troben entre nosaltres per a passar aquí tota la temporada don Tadeu Cardona; don Marcell Soler, la seva senyora i neboda Assumpció Corbera; don Lleonart Augé i senyora, i don Lluís Dalmases i família, que s'hostatja a la magnífica torre de Sant Miquel de la seva propietat. També han passat alguns dies a Sant Hilari per a tornar més endavant don Francisco Buxó i senyora.

Han arribat: don Jaume Però.—D. Sebastià Carreras i família (Girona).—D. Miquel Galceràn i família.—D. Josep Catesús i família (Sitges).—Sra. Maria viuda de Santaló i filla (Barcelona).—Família del general Barraquer (Barcelona).—D. Narcís Socías i filla (Vendrell).—D.ª Dolors Mir (Barcelona).—D.ª Dolors Batlles de Gabaldà (Constantí).—D. Feliu Farré i senyora (Barcelona).—D. Miquel González i senyora (València).—D. Leandre Martí (Tarragona).—D.ª Dolors Ribas (Sans).—D.ª Obdulia Marlés de Oller i família (Barcelona).—D. Narcís Colom i família (Sans).—D.ª Maria Vaquer i fills (Palma de Mallorca).

També fan estada a la nostra vila D. Josep Marimón i senyora, que vingué amb el seu luxós auto particular (Havana), i D. Manuel Alayo, senyora Marimón i fills (Vilafranca del Panadés).—Amb el seu auto de propietat arribà el conegut fabricant i comerciant de Barcelona D. Josep Feliu, el qual, com de costum, passa regular temporada a Sant Hilari.

Hem tingut el gust de saludar a D. Guillem Cavaller i senyora (Barcelona).—D. Enric Nebot (Lleida).—D. Artur Escudero i família (R. Argentina).—D. Joaquim Camps.—Don Joaquim Bargalló (Barcelona).—D. Antoni Cascales i senyora (Lleida).—D. Rosend Bares (Sitges).—D. Josep Serra (Lleida).—Don Josep Ruiz i senyora (Barcelona).—D. Climent Verdaguer, senyora i fills (Palma de Mallorca).

D. Miquel Picó i Jou amb la seva senyora D.ª Catarina Massons (Barcelona).—D. Dominique Nobili (Alemanya).—Sr. Coma i senyora (Olot).—Sr. Buch i senyora (Olot).—Sr. Mas i senyora (Olot).—D. Jaume Oller i filla.—Rvnt. Pere Cladelias (Moncada).—Don Celestí Prieto (Barcelona).—D. Francisco Sirvent i D. Josep Vilamaña (Ripoll).—D. Mateu Abelló (Tarragona).—D. Miquel Tomás i senyora (Mahó).

D.ª Dolors Alsina (Canet de Mar).—Donya Carme Elías de Güell (Olot).—D. Paldomer Cañellas i família (Barcelona).—Srta. Maria Domenech (Barcelona).—D.ª Josefa Sabater. D. Josep Miracle (Reus).—D.ª Maria Ferrán (Montroig).—D.ª Clara Paguaga (Barcelona). D. Pau Calaf (Tarrasa).—D. Josep Serra (Baronía de Rialp).—D. Josep Peña (Castellon).—D. Climent Verdaguer i família (Palma de Mallorca).—Doctor Serrallac i família.—D. Julià Mora i família.

D. Francisco Santaularia (Barcelona).—

D. Anton Bastius (Barcelona).—D.ª Dolors Bertran (Mataró).—D. Crisanto Pérez i donya Petra Perez (Barcelona).—D. Bernardí Ballús (Torelló).—D. Frederic Corell i família (València).—D. Manuel Herrero i família (Barcelona).—D. Llorenç Torner (Barcelona).—Don D. Joaquim Montagut (Barcelona).—D. Jaume Ripoll (Palma de Mallorca).

Srs. de Gassó; de Gimeno (Castelló); de Leon (Havana).—Doctor Bolinches (València); D.ª Angela Pastor (Barcelona).—D. Josep Oller (Barcelona).—Srs. de Balaguer (Barcelona).—D. Lluís Ferrà (Barcelona).—Srs. de Homs (Mallorca).—Srs. de Beltran (Barcelona).—Sr. Ballester i senyora.

Fa pocs dies arribà al Balneari el distingit i celebrat saineter valencià D. Eduard Escalante al qual donem la més efusiva benvinguda desitjant-li sigui inmillorable el seu acostumat estueig a Sant Hilari.

I a tots els estiuejadors la nostra cordial cordial benvinguda.

ILARIENC

■ ■ ■

Notes comarcals

Viladrau.—Es pot ja donar com a cosa segura l'instal·lació en aquest poble d'una línia telefònica a càrrec de la C.ª Telefónica del Vallès. Aquesta línia s'unirà amb la Xarxa Peninsular i d'aquí es podrà telefonar onsevuella que convingui i hi hagi com es natural estació receptora.

A l'Ayuntamiento d'aquest poble ha sigut regalada del conegudíssim industrial D. Josep Pradell una hermosíssima Placa, obra del seu germà el reputat escultor D. Damià, que representa el bust en relleu—fós en bronze—del benemérit Patrici Dr. D. Valentí Carulla, Rector de l'Universitat Literaria de Barcelona. Aquesta artística i elegant Placa s'és col·locada per l'Ajuntament a la Plaça que a l'esmentat bon patrici va dedicar el nostre poble, en consideració als molts mèrits contrets pel doctor Carulla i en virtut de lo moltíssim que ha fet i treballat pel poble en tots sentits.

Es molt digne d'aplaudiment aital acció i des d'aquestes columnes ens complavem en enviar la més coral felicitació a tots als que han contribuït a enaltir la gloria del lltre. Doctor Carulla per tantes circumstancies i fets eminents.

■ ■ ■

Noves

Dissabte va pendre posessió del càrrec de jutge municipal pel qual fou nomenat, nostre estimat amic don Joan Estil-las.

Diumenge al matí el somatent d'aquet terme farà la revista general reglamentaria a la plaça de Mossen Cinto.

Per St. Jaume la germandat de Sant Jordi celebrarà la seva festa anyal primera—fou fundada l'any passat—amb un ofici solemne i sardanes públiques tarde i nit, que tocarà la cobla «La Rebrotada» d'Arbucies.

El «Centre Català» de Sabadell, que forma part com a soci col·lectiu de l'«Associació Pro-

tectora de l'Ensenyança Catalana», desitjós de cooperar a les patriòtiques tasques d'aquesta Associació amb quelcom més que una modesta quota anyal, d'acord amb les entitats sabadellenques «Lliga Regionalista», «Centre de Dependents del Comerç i de la Indústria», «Academia Católica» i «Orfeó de Sabadell», el «Centre Excursionista del Vallès» i l'«Agrupació Regionalista» de Terrassa, ha convocat un «Concurs de lectura i escriptura de l'idioma català» per als nois i noies de la Comarca Vallsana.

Dit concurs s'efectuarà per la festa major de Sabadell.

■ ■ ■

La «Societat de gramofon francès» establerta a Barcelona ha impresionat l'hermosa sardana den Lambert L'Estiuada, que tant excelent acollida ha merescut a tot arreu.

Com l'istiu anterior, també tindrem el goig d'hostatjar al distingit i estimat mestre compositor, que dirigirà un notabilíssim tercet als salons de l'Unió.

■ ■ ■

L'il·lustrat metge del Balneari don Candi Peña va elegir una comunicació sobre «Les aigües minerals en la litiasis urinària» en el IX congrés internacional de hidrologia, geologia i climatologia celebrat l'octubre darrer a Madrid. Dita comunicació, que ha sigut publicada pel col·legi de metges de la província de Girona, parla extensament de les nostres aigües medicinals, elogiant les com ho fan tots els homes de ciència.

■ ■ ■

A l'Administració de correus hi han detingudes les següents cartes dirigides a: Mercedes de Mas Duell; Josep Serra (en casa Parareda); Rosa Comas; Pere Busquets, Sta. Margaride de Vellors; Ramón Busquets Ripoll; F. Riera, casa de la Valledó; Jaume Bossa Cornellà; Lourentino Bergüer; Maria Soler, casa Quillana; Lluís Busquets Masó; Joan Soler Massaneda; Pere Ripoll; Isidre Bilalta; Sebastià Debame; Agustí Roca.

S'ha dipositat sense poble de destí una carta dirigida a Dolors Climent, carrer Carme. Sense franqueig una a Evarist Juncosa, Barcelona i altre a Jaume Masferrer, Melilla.

■ ■ ■

AVIS D'ADMINISTRACIO

Malgrat que L'ESTIUADA hagi sortit amb algun retràs, no variaran els preus de subscripció establerts pels anys anteriors. Ho advertim així, perquè qui no hi estigui conforme ho comuniqui aquets primers dies.

■ ■ ■

LA HISPANO HILARIENCA

SERVEI D'AUTOMOBILS ENTRE
HOSTALRIC, ARBUCIES I SANT HILARI

Sortida de Barcelona: a les 7'21 matí i 2'25 tarde.

Arribada a Sant Hilari: a les 11'30 matí i 7 tarde.

Sortida de Sant Hilari: a les 5 matí i 2'45 tarde.

Arribada a Barcelona: a les 8'58 del matí i 7'5 de la tarde.

Despatx de bitllets a Barcelona: Rambla del Centre, n.º 6.

Preu, anada i tornada, 10 pessetes.

No patireu dels ronyons,
del fetge ni paidó;
viureu sempre sans i bons
si en totes les ocasions
i al menjar feu us diari
de l'aigua de Sant Hilari.

DIPOSITARIS A BARCELONA:

IGLESIAS I BERNABÉ

— ASSALT, 41 —

i al detall en totes les farmacies i tendes
d'aigües minerals

CHOCOLATE
AMATLLER

CASA
FUNDADA
EN
1800

BARCELONA

La casa
AMATLLER,
recomienda
sus nuevos cho-
colates marca
LUNA
á las personas
de más fino pa-
ladar.

IMPRENTA
ASANOVAS
CALLE HOSPITAL 87 • RONDA ST. PABLO 61
BARCELONA
Teléfono 2120

TELEFON 3678 **EL CENTRO** FREU FIXE**Melchor, Culi i Tarrés**

Ronda de Sant Pere, 5 (entre Plaça Catalunya i Urquinaona)

BARCELONA

NOVETATS PER A SENYORA

LLANERÍA, SEDERÍA I LLENCERÍA

BONICS I VARIATS MODELS DE BRUSES

Hotel d' Espanya

DE

Miquel Martí

Confort immellorable

Habitacions espaioses

Plaça de Mossén Verdaguer i de la Iglesia

Hotel FAURIA

(Ca la Mestra)

Espaioses habitacions

Obert tot l' any

Carrer de la Rectoria

HOTEL SUIS

— DE —

Narcís PoudevidaObert des del 1.er de Juny

SITUAT A LA

Plaça de Mossén Cinto Verdaguer

LA HISPANO SUIZA

UNICA FÀBRICA ESPANYOLA D'AUTOMÓBILS

Chassis per a turisme:

12 | 15—15 | 20—30 | 40—45 HP. Alfons XIII

Chassis per a omnibus:

15 | 20 HP. i 30 | 40 HP.

Grupos marins:

15 HP. i 30 PH.

Tallers i oficines: BARCELONA—279, Carretera de Ribas (Sagrera)

Restaurant Casanovas i Xocolateria del Liceu

HABITACIONS AMOBLADES PER A FAMILIES

BANY, LLUM ELÉCTRICA

Rambla del Centre, 3

(Davant del Teatre Liceu)

Teléfon 2340

BARCELONA

AIGUES DE SANT HILARI.—RONYONS, PAIDÒ, FETGE

HOTEL MARTINOBERT DES DEL 1.er DE JULIOL

AUTOMÓBILS

Informes: Restaurant Martín.—BARCELONA